

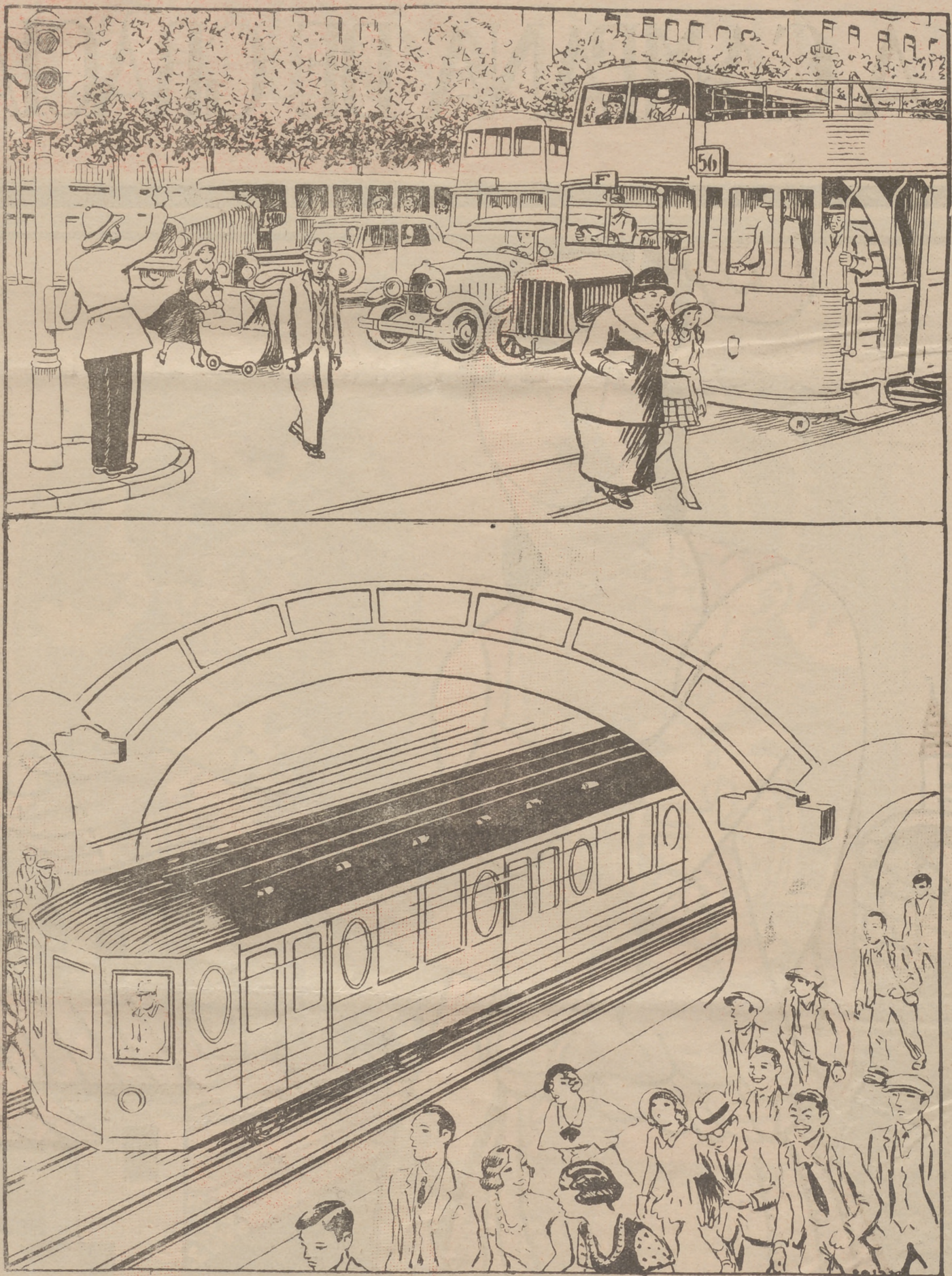
LA CAMPANA DE GRÀCIA

32

CATALUNYA PELS CATALANS

EL METRO TRANSVERSAL

INAUGURAT EL DIA PRIMER DE JULIOL DE 1932

TARIFES ESPECIALS PER A TREBALLADORS

D'Hospitalet a Sant Martí en quinze minuts - Fixeu-vos bé en les populars tarifes del Metro Transversal

No hi ha com el Metro Transversal, per a rapidesa, economia i comoditat

LA CAMPANA DE GRACIA

PERIÒDIC NACIONALISTA D'ESQUERRA

PARLAMENT DE CATALUNYA

DAVANT LES ELECCIONS

A la dreta o a l'esquerra

Les properes eleccions tenen el mateix alt sentit que les que s'han realitzat de la Dictadura ençà. Si les eleccions municipals foren un plebiscit popular en pro de la Revolució, i si les eleccions de diputats a Corts es proposaven estructurar aquesta Revolució victoriosa, en la qual nosaltres confiàvem per obtenir la nostra llibertat, les properes eleccions per al Parlament de Catalunya representen, als ulls dels perfectes catalanistes, l'estabilització d'aquesta llibertat, i per als homes d'Esquerra i revolucionaris, l'emmotllar en la nostra Constitució llurs inquietuds i esperances.

Qui hi vulgui veure només una lluita de partits, s'equivoca i empeteix les properes eleccions. Continuem l'obra de la Revolució i la continuem per la part més viva i més irritada: l'estructuració de Catalunya amb fins assedollats de la més profunda idealitat humana.

Per Catalunya, aquest és el moment de prova en el qual va a determinar ella mateixa la seva voluntat de justícia i d'universalisme, i a canalitzar-la en una acció. Potser és el moment de més compromís, car és el moment de les realitzacions. En les anteriors, ens batíem per coses abstractes, sense la victòria prèvia de les quals no era possible la concreció pràctica. Les d'avui, tener com a propòsit abastar els alts pensaments que vivien als núvols i fer-los baixar fins a la terra, per tal que convísquin amb els nostres homes.

Qui en els plebiscits anteriors confià la seva representació als homes de l'Esquerra, no pot desertar avui del nostre costat. Molts mèrits podem al·legar per conservar la seva confiança: l'audàcia, embellida i glorificada per l'èxit amb què proclamàrem la Repùbli-

ca; la tenacitat i desresa amb què defensàrem l'Estatut. Molts revolucionaris anteriors al 14 d'Abril i que avui criden com uns enfutismats contra nosaltres, dormien o s'amagaven, porucs del que pogués passar en el cas d'una desfeta, quan nosaltres tréiem el pit enfora i proclamàvem la República i la Revolució. Altres, potser més baladrers, no han sentit desvetllat llur revolucionarisme fins després d'aquell dia gloriós. Ambdós són uns mals guies per al poble. Els primers, per incapaços; un revolucionari ha de tenir sempre un sentit prou subtil que l'avisí quan és l'hora d'obrar. Els segons, per immorals; qui en les hores dramàtiques de la dictadura i de la monarquia borbònica tenia callat el seu cor i el seu cervell a tot gest liberal, té el cor dur i la mentalitat estreta.

Però, a part aquelles qualitats, gens

menys reables, d'audàcia, tenacitat i habilitat, hi ha el fet que si les multituds ens foren devotes pels ideals que predicàvem, cal confessar que no hem estat deslleials envers elles en tot allò que hem realitzat, ni hem tingut mitjans ni temps en el que encara ens manca, i, diem-ho ben clar i ben alt, no perjurem de cap dels principis bàsics del nostre partit ni neguem cap de les nostres prèdiques que s'hi emmotllen.

Deixem de banda tots aquells als quals esvera l'esquerrisme de la nostra doctrina. No els tinguérem aleshores al nostre costat per més que diguin; però la victòria troba totseguit bons amics, uns en cerca del profit del poderós, altres per no avenir-se a confessar que han perdut.

Qui ens interessa que ens escolti és aquesta multitud a la qual les veus irritades d'uns leaders volen girar en contra nostra. Aquest leader és una quantitat negligible. No posa en les seves paraules detonants i plenes de buidor, i preparades com un bon assaig, més que les frases estereotipades d'una prèvia conformació mental. No recullen ni un sol neguit popular. No hi ha en la seva oratòria ni un bri d'emoció per una injustícia de carn i ossos ni propugna mai una solució viable. Si expremem les seves idees, totes transpuen tinta d'impremta i ni una d'elles porta el segell d'una iniciativa pròpia ni adaptada al cas ni al moment. Totes són producte estandarditzat. No; qui té un valor, és aquesta multitud a la qual es vol corrompre. A aquesta multitud, cal dir-li en tots els tons i de totes les maneres, per tal que ho entengui, que una Revolució no és l'obra d'un dia ni d'un any ni de deu anys. I que per estructurar-la i donar-li una realitat necessita que una generació aguant-

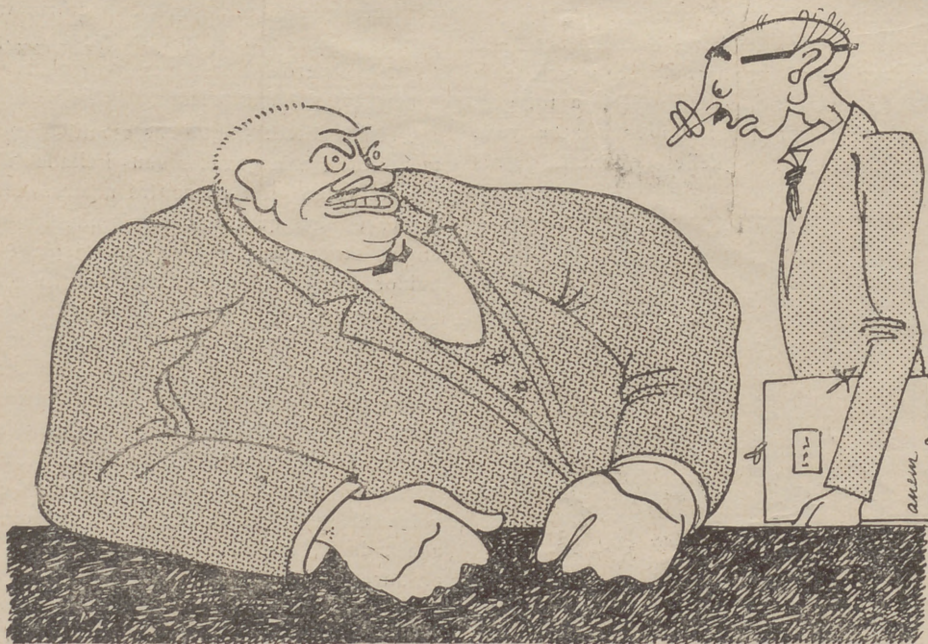
l'alè i es conformi a treballar amb tot el dalit per tal d'instaurar els seus principis. Que el que en la vida política es podria realitzar, en el poc temps que portem de República, hauria tingut un valor petit i no alliberaria cap home d'un jou injust. Que les revolucions ràpides i providencials que encara hi ha qui les predica, són falòrnies que no es realitzaran, o bé que són quarterades sudamericanes, o a la manera vella espanyola, les quals canvien un general constituint-lo per un altre general més sortís.

Dins de la permanència revolucionària que nosaltres fem avinent a tots els revolucionaris i obrers catalans, hi entra de ple la Constitució de la nostra terra. Ara més que mai té de dir si vol que mani la Dreta o l'Esquerra. Si creu que el conservadurisme, tan baix de sostre i primitiu com els conservadurismes de tot arreu però agreujat ací per la prepotència del tradicionalisme de missa i olla, té de continuar governant com ho féu fins a l'adveniment de la República. O bé si creu que tots els anhels populars, totes les injustícies, les que toquem cada dia i que ens colpeixen l'esperit, tenen de trobar un bon camí per a solucionar-les ràpidament. Aquest és el dilema del bon ciutadà.

Com ho era i va decidir-se ja en les dues eleccions anteriors. Els problemes vitals, aquells que afecten la vida quotidiana, no més s'ha iniciat llur solució i cal acabar-la o resten en peu perquè encara no havia arribat l'instrument que permetés resoldre-les. Ara és l'hora en què llur decisió és més precisa i la seguretat de llurs judicis més imprescindible.

Ara, més encara que en la data del 12 d'abril de 1931, cal triar entre la Lliga Regionalista i l'Esquerra Republicana de Catalunya. Qui es posi entremig, o a la dreta o a l'esquerra dels dos combatents, perdrà el temps i, cosa més trista encara, el farà perdre als altres.

J. AIGUADER i MIRO

El foment de la raça

- Per què arriba tan tard?
- La meua dona ha tingut tres nois...
- Què sigui la darrera vegada!

Cultura política

L'home del poble, l'home del carrer té, cada tres o quatre anys, un dia, una hora. un moment en que exerceix una funció política. Ens referim al moment que deposita el seu vot a l'urna. I després prou, fins a les altres eleccions.

Els altres dies, durant tres o quatre anys, parla de política al cafè, al carrer a taula, a la treballada, al Centre on, si voleu, és President o membre de la Junta. Però tot això no té gaire a veure amb una funció política.

I tanmateix, si ho considerem bé, totes les transmutacions polítiques surten del poble, d'aquests milions d'hommes que es passen la vida votant una quinzena de vegades i la resta de llur existència xerrotejant de política innòcuament.

No és que ells siguin el llevat de la política, que aquest el formen les idees dominants de l'època, canalitzades per uns quants homes conductors de multituds, o per algun vident genial, però aquells són la farina sense la qual no es faria el pa. Sense la multitud acorruada darrera un home, o un grup d'hommes, cap idea política no arribaria al seu triomf, que és de portar a la realitat, al poder, allò que en un principi havia semblat una quimera, una utopia.

Hi ha quelcom de fatal, de necessari en el triomf d'una idea política. Es presenta un moment, si aquesta idea és profunda i lògica, que el seu triomf esdevé inevitable. Ni els mateixos errors dels caps polítics el poden aturar. Diríeu que una vegada llençada la idea fecunda, ella sola fa camí entre la multitud i creix i fructifica, a desgrat d'enemics i combatents que treballen contra ella. Arriba un instant frisós com un presagi de naixença, en que les circumstàncies i els homes es posen al costat de la idea que va a triomfar. En la massa del poble es produeix un fenomen d'intuïció. La gent

es sent com imantada vers l'home i vers la idea, dels quals pressent el triomf. I això no per egoisme ni per càlcul, sinó tot el contrari, per entusiasme i emportament. Aleshores l'home del carrer pot votar segons el seu instint. Aquest no l'enganyarà.

Però aquests fenòmens no es produeixen gaire sovint. I quan s'han produït una vegada i han portat una idea política al seu triomf, aleshores és arribat el moment per a l'home del poble, d'aspirar a la plena consciència política, d'esforçar-se a obtenir una cultura política, per tal de conservar, pel raonament i el propòsit coratjós, allò que el poble ha guanyat amb el seu entusiasme intuïtiu.

L'entusiasme passa, el coneixement resta. L'exaltació s'esbrava. Sols el coneixement perdura en la consciència.

Voldríem veure el nostre poble afanyós de fer se una consciència política. Aquest home que durant tres o quatre anys no exercirà cap funció política fins el dia que serà cridat a disposar el seu vot a l'urna, el voldríem veure interessat en conèixer les qüestions polítiques del seu temps, els corrents socials europeus, les idees que actualment governen el món, els problemes i les necessitats del seu país. Ens agradaria que els centres polítics organitzessin cursos i conferències, tinguessin tots la seva biblioteca d'estudis polítics i socials on satisfer la seva fam de coneixements de les coses polítiques que semblen apassionar-los tant. Perquè la passió sense el coneixement és una flama d'escassa durada.

Aleshores la política del poble no es limitaria als xerroteigs de taula de cafè, a les anècdotes, a les xafarderies locals, a l'engrescament momentani, tan proper de l'abatiment. Aleshores, per al poble, la política seria una forma de la cultura.

El poble català, tan apassionat de política, ha de caminar vers aquesta etapa de la consciència i el coneixement. Ara que començarà a gaudir de la seva llibertat política, s'ha de convèncer que sense coneixement no hi ha llibertat. Cal, doncs, fer consciències polítiques per l'únic mitjà possible que és el de la cultura política. Tots els que adreem la paraula al poble estem obligats a aixecar el seu nivell, a ensenyar-li coses, a nodrir-lo d'idees, a enriquir el seu enteniment i la seva sensibilitat. I això és necessari, imprescindible, urgent. Això és necessari sobretot en les hores d'abrandament electoral que s'acosten. Abans, els dies de propaganda electoral eren una forma de rebaixament del poble i dels polítics que li demanaven el vot. Els polítics, malauradament, es posaven en un pla inferior al mateix poble i des d'aquest pla dejectaven sobre la massa tota mena de turpituds. Això s'ha d'acabar, això no ha d'ésser ja possible. Serà un honor de l'Esquerra de Catalunya si tots els seus homes cridats a parlar al poble comencen per fer de la seva propaganda electoral una decidida expansió de cultura política. Perquè el poble, sortosament, ja està al nostre costat amb el seu entusiasme. Ara toca als nostres polítics elevar aquest entusiasme a plena consciència.

Joan PUIG i FERRETER

Feminisme de dretes

V

"ACCIO FEMENINA"

Potser perquè creiem encara en el "feminisme", mai no hauríem gosat defugir l'obra reivindicadora que significava, d'una manera força expressiva, el programa d'aquesta entitat, "Acció Femenina" va ésser fundada per dones d'un liberalisme pur i intel·ligent, dones que s'unien sota la bandera d'una orientació ben definida, per tal d'obtenir, mitjançant la unió, aquelles reivindicacions indispensables que havien d'incorporar-nos a la legió ciutadana. El liberalisme de les fundadores era prou intel·ligent per a no borrar el pas a cap de les que s'afiliaven constantment a l'"Acció Femenina", fos qui fos el camp del qual procedissin.

Ni idees, ni religions, res no podia interposar-se al fi que perseguïen. I aquella unió sagrada, indispensable, es mantenia; i encara que en un ambient aburgésat, "Acció Femenina" era el fogar de la dona, el vigia amatent, l'entitat o club que li mancava per tal d'expandir el seu esperit encongit, i així desenvolupava el seu comès, quan va venir un canvi en les doctrines, uns desgavells interns, unes commocions que transcendiren a l'exterior, proporcionant la natural desorientació i confusionisme, fins arribar a la deserció d'elements valuosos que eren l'ànima de l'entitat, i que amb el seu abandó, deixaren aquell baluart de defensa dels interessos femenins en mans de gent menys escrupulosa i més interessada en convertir aquella entitat, que sempre s'havia distingit per la seva rebellia, en una entitat més de senyores que passen l'estona prenent te amb pastes, criticant i retallant, mentre el director espiritual fa la rodona, voltat de quatre senyores lletges, o filles de Maria hipòcrites, i les dirigents es senten satisfetes perquè creuen, així, contribuir a l'engrandiment del poble, col·laborant amb la gent de dretes i amb els ministres del Senyor.

Vàrem ingressar a "Acció Femenina", emportats per aquells ideals de reivindicació que la nostra joveníssima edat ens marcava, enduts més per un sentimentalisme que per necessitats concretes; però, quan nosaltres engruixirem aqueixes rengleres, "Acció Femenina" havia donat ja la seva virada.

L'ambient no era agradable a la nostra condició social, com tampoc no responia a la nostra ideologia; ens limitàvem a ésser simples associades, sense emetre mai la nostra opinió, perquè sabíem sobradament que discrepava en absolut de la de la dirigent autòcrata, i eren molt llargues les temporades que no actuàvem, desertant espiritualment de les seves rengleres en tot quant no era possible imposar-nos, que era en tot, fins que vingueren els preludis de la República, en que la nostra actuació es definia, i en que la Conferència d'Esquerres aglutinava les masses disperses i els pensars més diversos, d'on neixia Esquerra Republicana de Catalunya. Col·laborarem amb els homes de la Revolució, perquè els sa-

biem comprensius dels ideals femenins, i érem dels primers militants d'aquest partit polític perquè ens hi sentíem atrets i ens hi trobàvem bé, i véiem, per damunt de tot, el respecte a totes les ideologies i tendències; i l'interès pel poble obrer, que és el vertader poble, ens subjugava, ens atreia i ens lligava.

La nostra tendència esquerrana, dins d'"Acció Femenina", no podia ésser compresa. Pocs dies abans de la República, la senyora Carme Karr, presidenta, donava una conferència a l'estatge social, lloant i enaltint la figura de Cambó com a salvador de Catalunya; una setmana després, el poble es pronunciava eloqüentment amb aquell: *Visca Macià! Mori Cambó!*, de la nit de la proclamació de la República.

Hem cregut necessària aquesta història. "Acció Femenina", inspirada la seva obra en uns fins més alts i interessants per a les seves fundadores, ha degenerat tant, que avui és tansols un instrument en mans d'una dama que s'erigeix en dictadora i que vol fer planar la seva voluntat per damunt d'una sèrie d'altres dames que respecten la seva entitat i els interessos creats que potser les lliguen a ella.

Vàrem deixar "Acció Femenina" tan bon punt el Govern de la República feia inútil l'existència d'aquell conglomerat de voluntats disposades a la defensa dels interessos femenins, encara que ja feia anys que véiem decaure aquella obra i degenerar la seva actuació.

El que sí volem remarcar, i ho diem amb aquella sinceritat que ens és prou reconeguda, és que amb tot i conèixer les grosses tares i les grans fallides d'"Acció Femenina" no hauríem suposat mai que aquesta entitat, avui, fes la campanya que està realitzant.

"Acció Femenina", en tots els manifestos que adreça i ha adreçat al nostre venerable President Francesc Macià, i al Govern i Premsa de la República, ho ha fet anomenant-se a si mateixa representant de la dona catalana, i mai una minoria no pot parlar

en nom d'un poble, sobretot quan aquest poble es pronuncia tan clarament com el nostre.

La dona catalana no pot votar en aquestes eleccions, ha dit el President de la Generalitat, perquè li ho impedeixen raons de tècnica essencials, com és la confecció del Cens.

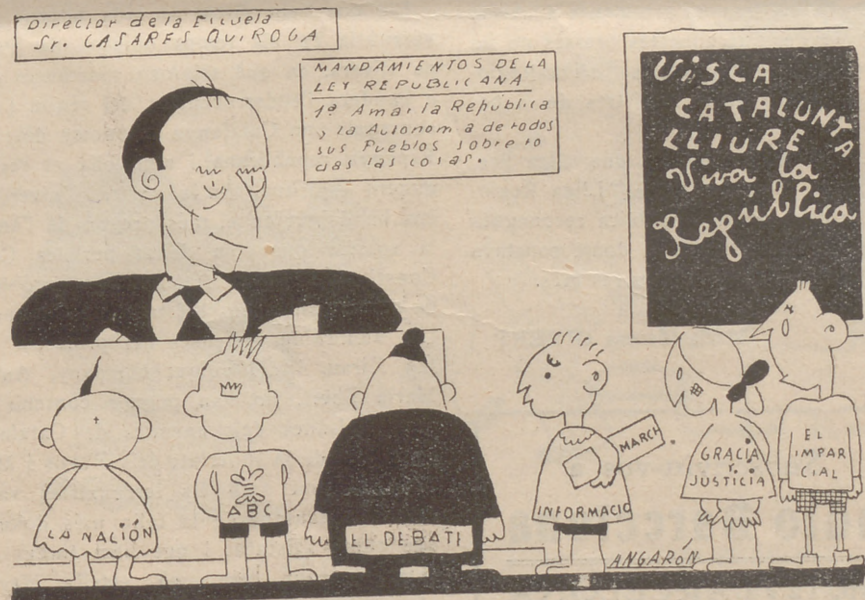
I bé: és que aquestes dames tenen molta pressa perquè la dona faci ús dels seus drets de ciutadania?

Ens volem permetre de transcriure els noms de les entitats signants d'aquests manifestos: Comitè de Millores Socials, Lluita contra la Mortalitat Infantil, Lliga d'Acció Catòlica, Agrupació Femenina Tradicionalista, Secció Femenina del Comitè d'Interessos Catalans (?), Orientació Catòlica per a senyorettes Oficinistes, Federació Sindical d'Obreres, amb quatre Sindicats que no representen altra voluntat que la de la seva presidenta, prou coneguda dels nostres lectors; i Secció Femenina de la Lliga Regionalista.

D'aquestes entitats ja hauran remarcat els nostres lectors que en venim fent la crítica fa algunes setmanes per a palesar la seva anti-catalanitat en moments tan transcendents pel poble de Catalunya, com varen ésser la campanya femenina Pro-Amnistia i la del Plebiscit Femení de l'Estatut de Catalunya.

Es que "Acció Femenina" sap ben bé que fa? Sap ja que serveix d'aglutinant a aquestes forces disperses, i que moltes d'elles, com la "Secció Femenina Tradicionalista" són anti-catalanes, i com el "Comitè de millores socials" obra d'unes dames que tenien el seu suport en la dictadura per llur condició de confidentes contra gent nostra? I a les dames del D. I. C., que defensen els interessos de Catalunya escrivint xabacanes i grolleries?

No ens avergonyim de dir que varem pertànyer a "Acció Femenina" quan semblava que en ésser-ne contribuïem a la causa comú de les nostres reivindicacions; avui tampoc no ens sap greu, sinó que remarquem que estem enfront d'"Acció Femenina": que combatrem tant com sigui necessari la seva campanya dretista, que no té altra for-

—Apa, esteu perdonats; i ara a veure si sou bons minyons...

—Diu que en Barrera és a París?

—Si. Ha desertat davant l'enemic.

ça que la d'èsser impulsada per aquells elements que, si poguessin, no autoritzarien ni el sufragi universal, fent que aquest fos armà de la minoria per a continuar escalfant el poble sota el seu jou dèspota i anulador de voluntats.

Una pregunta, senyora presidenta d'"Acció Femenina": Per què aquestes presses no les mostraveu quan governava la "Lliga Regionalista", que fins tenia ministres de la corona?

I ara, per acabar, encara una altra pregunta: En el programa de la "Lliga Regionalista", abans que la República reconegués els drets de ciutadania a la dona, constava aquesta aspiració? No? Doncs res més.

Maria Teresa GIBERT

Subscriuiu-vos a
Ràdio Barcelona
Casp, 12 - BARCELONA

Aspectes de l'Estatut

LA UNIVERSITAT CATALANA

Els que hem viscut la vida interna universitària en els temps odiosos de Primo de Rivera, en què solament portàvem com a bandera l'enderrocament del règim per a aconseguir una Catalunya autònoma dins una Espanya republicana i amb ella el ressorgiment espiritual de la nostra Universitat, ens ha dolgut en el més pregon de l'ànima la solució que s'ha donat per les Corts Constituents de la República al problema de l'ensenyança dins l'Estatut de Catalunya. Les admirables defenses del professor Josep Xirau, i del volgut company, Antoni Maria Sbert, no van poguer contenir les veus malsanes dels enemics de Catalunya i per tant de la llibertat; dels Royos i Mauras que junt amb els lerrouxistes varen ésser els causant de la falla més dolorosa que conté l'Estatut i que hem tingut d'acatar, restant com una estella clavada al cor per a sempre més.

No vulguin pas aquests pel seu descàrrec

dir que la Constitució republicana no permetia cap altra solució. Mancarien del tot a la veritat si així argumentessin. El Codi fonamental de la República, en el seu article 50 ens diu que "l'Estat podrà mantenir o crear en elles (regions autònomes) institucions docents de tots els graus. L'Estatut de Catalunya per obra dels seus enemics ens diu en el seu article 7 que "la Generalitat de Catalunya podrà crear i sostenir els centres d'ensenyança en tots els graus i ordres que estimi oportuns". La claretat amb què ve establerta la diferència dels dos textos no pot ésser més palesa. En els primers l'Estat central es reserva el dret de crear els centres d'ensenyament pel seu compte, amb independència dels de les regions autònomes. A l'Estatut és la Generalitat qui podrà crear-los, però a més a més dels existents de l'Estat.

Sortosament en el propi article setè de l'Estatut en el paragraf tercer ve establert que "si la Generalitat ho proposa, el Govern de la República podrà atorgar a la Universitat de Barcelona un règim d'autonomia, sota el guiatge d'un Patronat que garanteixi la convivència de la cultura i llengua castellana". La duplicitat d'Universitats al nostre modest entendre ha d'ésser sempre perjudicial per a les dues cultures. La Universitat autònoma única catalana és la millor solució que pot donar-se per a resoldre aquest trascendental problema. La coexistència d'ambdues Universitats, la catalana i la castellana, faria que una i altra es ressentissin no tan sols econòmicament, àdhuc, espiritualment. Aviat sorgirien les lluites fraternals, una competència absurda, fruit de quatre agitadors intransigents per les dues parts. Veuríem altra vegada alçar bandera a aquell trist i cèlebre Comitè "Pro enseñanza en castellano" que tots coneixem sobradament. Per demés, la burgesia obligaria els seus fills a cursar els estudis en la Universitat castellana, amb el pobre argument de què de català ja en saben prou. I si no, pensem, amb els flamencs i en treurem ben prompte les conseqüències.

Cal, doncs, aprofitar-se d'aquest camí legal que ens dona el paragraf tercer de l'esmentat article setè de l'Estatut de Catalunya. La Generalitat no pot tardar en prendre un acord de la transcendència de que suara estem parlant. Tenim damunt nostre la feixuga tasca de l'estructuració de la Catalunya autònoma, i, per tant, no podem deixar arreconat aquest greu problema d'organitzar el fogar de la cultura catalana, la nostra Universitat. No envà vàrem alçar la nostra bandera barrada en el seu pal més enlairat, a despit de l'obstrucció que van fer-nos a la casa, a primeres hores de la tarda, d'aquella data gloriosa del 14 d'Abril de 1931, com a senyal que aquella Universitat era ja del tot nostra. Es per això que ens puny tant aquest article setè de l'Estatut. La petició, però, per part de la Generalitat, al Govern central, de la autonomia de la Universitat catalana, creiem que no haurà de tardar. Aquesta és la única solució viable i força menys vexatòria per a la Catalunya alliberada.

Francesc PADRÓS i BIGAS

L'Estatut de Catalunya

UN MANIFEST DE L'AGRUPACIÓ VALENCIANISTA REPUBLICANA AL POBLE DE VALENCIA

Hem rebut i inserim amb joia el següent manifest:

"L'aprovació definitiva de l'Estatut que consagra la personalitat i les llibertats de Catalunya, l'anunci d'altres Estatuts per a Galícia i per al País Basc, han fet que en la consciència del nostre poble es manifesti la inquietud d'un desig autònom que ens posi en les mateixes condicions a què han arribat o estan a punt d'arribar aquells pobles.

Aquest sentiment és legítim i als partits polítics que governen la nostra vida col·lectiva els tocava prevenir-lo. El País Valencià, malgrat les seves divisions que alguns volien precipitadament donar per irremediables, manté la seva personalitat, conserva vives les seves característiques més fecundes i pot aspirar, per tant, a recobrar les seves facultats de govern i a dirigir lliurement els seus destins dintre de la comunitat peninsular. S'equivoquen aquells que, basant-se en indicis subalterns, formen un pensament escèptic i derrotista. En lloc de donar-ho tot per perdut, que provin de despertar el sentiment valencià, que parlin a l'ànima del poble en la nostra llengua plena de possibilitats, que li ofereixin un ideal d'amor, de convivència fraterna, de grans constitucions culturals, que li assegurin el seu benestar i veuran com es commou la seva ànima, com desapareixen suspicàcies i recels, com es redressa allò que semblava mort i sols està adormit.

Però per aquesta obra valencianíssima es necessita fe en nosaltres mateixos, en el nostre poble, en els seus destins. Si haguéssim tingut aquesta fe, hauríem alimentat l'ambició de superar la situació present, de crear-nos un esdevenidor ple de dignitat, com aquell al qual es dirigeixen els altres pobles que han reivindicat la seva personalitat i els seus drets a l'autonomia.

Som enemics acèrrims de convertir ací en una paròdia grotesca allò que a Galícia, a Catalunya i al País Basc és una manifestació col·lectiva que mereix els respectes i els acataments de tothom. L'autonomia valenciana ha de servir per a regenerar la nostra vida política, per a depurar-la de vicis i lacres del nostre passat envilidor, per escurçar distàncies, per a salvar dificultats creades per l'esperit divisionari de la monarquia, per a unificar sentiments i esforços en pro d'un ideal comú. La renúncia fàcil a aquesta obra d'envergadura, o el propòsit deliberat, d'origen partidista, de propugnar per l'Estatut d'una part del País Valencià, el considerem nociu. No és tan sols l'autonomia administrativa allò que demanen aquells pobles als quals volem seguir, és la consagració de llur esperit i amb ella la possibilitat d'una cultura pròpia. Sense esperit l'autonomia seria estèril. Sense esperit cap poble ha estat lliure i s'ha fet gran.

Imagineu el que seria l'Estatut d'una qualsevol de les tres "províncies" valencianes? Ens fa pena pensar que tot l'ideal de

l'autonomia, per una monstruosa equivocació, quedarà reduït a això. Es que potser no tenim l'experiència que mentre els altres pobles ho aconsegueixen tot per la unió, nosaltres ho estem perdent tot per la desunió? No, valencians. Fem tots els sacrificis necessaris, lluitem contra la incomprensió, si existeix, treballem amb una idea d'igualtat i d'amor entre els valencians per divisa, però restaurem la unitat del poble valencià, perquè és això l'únic que pot fer factible l'autonomia i el que convé, per damunt de tots els malentesos, als valencians d'Alacant, de Castelló i de València.

Des de fa temps venim propugnant perquè els partits polítics valencians coadjuvin a preparar el nostre poble per a l'autonomia. Però, especialment, des que s'inicià el període constituent, que hem fet més apremiants aquestes crides. Sabiem que arribaria el moment en què la Constitució obriria el camí als autonomistes, sabiem que Catalunya obtindria el seu Estatut, que Galícia, les Balears, el País Basc i fins altres regions mancomunades de manarien el seu. També esperàvem que a València es manifestarien ànsies autonomistes quan la realitat d'aquells Estatuts no deixarà lloc a dubtes.

L'Agrupació Valencianista Republicana diu encara:

Cal preparar el poble per a l'autonomia. Cal fer un Estatut que no sigui d'aquest o de l'altre partit, sinó de tots els partits, que no beneficiï en res els valencians d'aquesta banda o de l'altra, perquè tots tenim els mateixos drets. Però l'obra de l'Estatut, com en altres pobles, s'ha de fer oblidant els antagonismes, perquè sigui fruit de la coincidència de tots, absolutament de tots els valencians.

Els partits polítics valencians es troben en una hora de greu responsabilitat. Tenen davant d'ells l'esdevenidor gloriós o desgra-

ciat del nostre poble i d'ells depèn el que sigui d'una manera o d'altra.

Els valencians, adscrits o no a cap partit polític, tenen també el deure de contribuir a què l'autonomia del País Valencià sigui un fet que ens pugui enorgullir.

Aprofitem aquest moment de joia en què la República reconeix la llibertat dels pobles espanyols i acaba amb l'excreable uniformisme, perquè el País Valencià frueixi del mateix règim d'autonomia d'altres terres i perquè la nostra personalitat sigui una obra més en aquell conjunt.

Fugim del provincialisme i de les exclusives; pensem en el País Valencià íntegre, en l'esforç mancomunat de tots els valencians i en l'esperit autènticament nostre com a guia.

Únicament així aconseguirem l'autonomia i sols d'aquesta manera serà aprofitosa.

L'Agrupació Valencianista Republicana espera que els partits valencians es manifestin sobre la qüestió de l'autonomia, per tal de poder establir els contactes que una actuació conjunta requereix.

València, setembre 1932."

Parc
de
Montjuic

TEMPORADA DE TARDOR

Tots els diumenges,
a la tarda

SARDANES

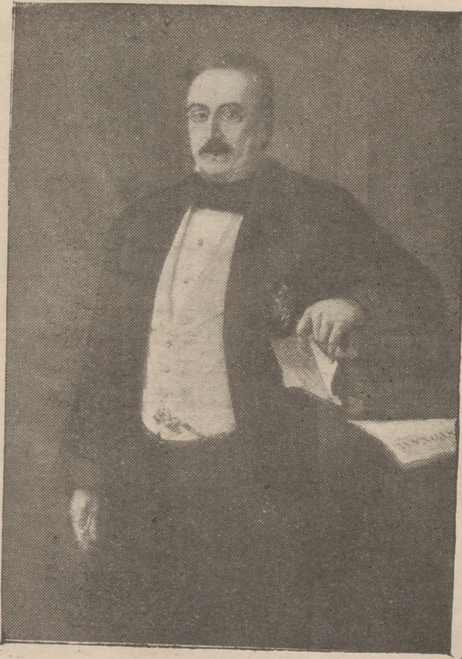
El «caudillo»: —Jo sempre havia sentit dir: «A Tarragona, manxen...» Trobo que s'hauria de modificar i dir: «A Tarragona... xiulen!»

INTEL·LECTUALISME

Si aquell tan admirat Léon Daudet, tan saturat d'humanisme i ensems tan ple de desviacions i enderriaments, podia parlar un dia de l'estúpid segle XIX, jo, català del segle XX, no em resignaria pas a donar-li la raó. Es possible que, pel que fa a la producció estricta, la Catalunya castellanitzada i provincianament decadent hagi tingut cent anys, i àdhuc més, de vida estúpida. Però els grans catalans existien, encara que visquessin a Madrid i escrivissin en castellà. Hi ha moments que no ens costaria gaire d'afirmar que, en cert sentit, el catalanisme organitzat ens ha fet retrocedir i perdre posicions guanyades a pols. Escriptors i artistes, durant tot el segle passat, trobaven la protecció econòmica de la vella Diputació de Barcelona, i un respecte deferentíssim per llurs esforços heròics. Avui, després de més d'un quart de segle de recobriment polític i literari, els escriptors catalans solvents han de viure o vegetar sense protecció econòmica de cap mena, i entre la indiferència dels analfabets més o menys patriotes. Evidentment, hi ha un retrocés pel costat social. Si contemplem de lluny les nostres grans figures del segle XIX, com en galeria de barons triats, les veiem voltades d'un aire d'aristocràcia intel·lectual i d'una vaga llum or vell que les cobreix amb una mena de ressol severíssim i molt normalment europeu. Al costat d'aquestes figures pròcers, la majoria dels nostres escriptors actuals semblen aficionats sense solta i noiets mal educats.

Aquesta delicada noblesa dels catalans del segle darrer se'ns feia vistent, gairebé tangible, mentre llegíem el volum núm. 81 de la "Col·lecció Popular Barcino", que és un recull d'assaigs diversos de Bonaventura Carles Aribau, ara vestits en catalana prosa. La majoria de la nostra gent actual, distreta com és, té una vaga idea de què Aribau és l'autor d'un poema que es diu "Oda a la Pàtria", del qual arrenca tot el nostre Renaixement literari i polític. Pocs són els que saben que Aribau és també l'autor d'uns "Ensayos poéticos" que publicà als 19 anys, en 1817, i que són la primera col·lecció de versos castellans publicats a Catalunya a començaments del segle XIX; que el poeta Quintana considerava Aribau el primer prosista castellà del seu temps i la seva prosa una performança excel·lent; que fou l'iniciador de la "Biblioteca de autores españo-

les" de Rivadeneira, per la que escriví notables estudis sobre Moratín i Cervantes i la novella castellana dels segles XVI i XVII; que col·laborà en els periòdics "El Constitucional", "El Europeo", "La Nación", "La Voz de la Razón", "El Corresponsal", "La Verdad Económica"; i que el sistema taquígràfic català modern és obra d'ell en principi. Aribau era un humanista eruditíssim. Coneixia perfectament les literatures llatina i castellana, i a les pàgines de la revista barcelonina "El Europeo" (títol admirable, d'avantguarda en el seu temps) deixà publicats, durant els anys 1823 i 1824, escrits d'una delicadesa de pensament i una eleva-

ció filosòfica que ens costaria de trobar en molts dels escriptors actuals que passen per il·lustres. Aquests assaigs breus, recollits sota el títol "Art i Política", fan un perfum de biblioteca elegantíssim, a través de qual endavinem la impecable disciplina admirablement intel·lectualista del segle XVIII. Al cap de cent anys, aquestes proses ens renoven d'una manera vivíssima, com si fossin acabades d'escriure, el to normalíssim dels "clercs" vuitcentistes, que sentien la divina voluptat de la vida entre llibres i la suprema delicadesa de les nobles especulacions mentals. Aribau viu en un món de filosofia superior, i s'hi mou amb una agilitat circumspècta, magnífica de discreció i de bon to. Hi ha en les seves proses una severitat senyora, i un do de prudència i d'experiència

que ens fan enyorar la bona època dels besavis, en la qual encara eren possibles aquesta fina correcció i aquest deix elegant d'universalisme catalaníssim.

Bonaventura Carles Aribau, pare i promotor de la nova Escola catalana, com li deia el pros Manuel Milà i Fontanals, ens relliga emocionadament amb la tradició. El meu "Primer llibre del sistema", els meus "Ritmes", la meua Escola intel·lectualista, tota la meua personal tendència neo-academista, s'uneixen més directament i amb més amor al to d'Aribau i els catalans que el voltaven, que no pas a tota la nostra gent de lletres actual, petulant i sense bona fe cordial ni mental. Home d'estudi, producte de biblioteca, el noble vuitcentista Aribau era també un teoritzador de la filosofia i la política, de la pedagogia i la història. I, sobretot, una psicologia catalana de socarrei, d'un equilibri i un do de sentit comú perfectes. Té un estil vagament daurat, finalment esgarrifat, com una superfície líquida sota un vent bon-minyó. Sobri, naturalíssim, transparent com un cristall, el seu parlar per escrit és d'una gràcia continguda i prenedorament atractiva. Assaigs com els que figuren sota el títol "Deure dels escriptors en els temps immediats als canvis polítics" són d'un bon sentit tan admirable que, gosàriem dir, només poden eixir de la ploma d'un català de raça. "Sobre la bona criança" tenen tot el recòndit sentit amanerat, gairebé caricaturesc, d'una estampa d'època, que val per tota una llarga descripció complicada. "Sobre la teoria estètica de Schiller", "Literatura oriental", "Les ciències a l'Edat Mitjana" i "L'oblit de la llengua llatina", ressonen ja, per ci per llà, amb la majestat senyorivola de les grans odes periodístiques de Maragall. Finalment, la "Rúbrica de Bruniquer" és com una preparació en prosa d'aquest cant genesiac, acadèmicament normal, que és la seva "Oda a la Pàtria".

Hi ha hagut una estranya virada en la nostra producció intel·lectual. Aribau és més a la vora nostra, més d'avui en dia, que tots els avantguardistes i els sobrerrealistes que tot just ens han precedit. Aribau, en aquestes proses, escampa el suavíssim perfum d'una època ja llunyana en el temps, però dins la qual nosaltres, catalanistes intel·lectualistes, ens sentim com en un clima impecable per a ben viure i respirar.

A. ESCLASANS

Oracions sagnants

(Del llibre de pròxima aparició
"Oracions sagnants".)

X

Veniu de Roma? Maleït sigueu!
Ja sé que porteu trossos de la creu
o relíquies de sants o alguna altra artimanya.
I, quan s'acabarà la vostra dèria estranya
de vendre cossos sants?
A tal poble, tal sant, hi té les mans
i el mateix sant té les mans a un altre poble.
Que no veieu que és estúpid i innoble
fer tantes mans i tants peus a un mateix sant?
Ja sé que teniu ànima de marxant
vós i els altres com vós i el Sant Pare.
Ja sé que us heu venut Déu i sa mare
i el cel que encara no sabeu si hi és.
Crist el venguéreu per trenta diners
i fou el capital inicial
per a comprar el dogal
que heu posat tan vilment a la raça humana.
Des d'aleshores, la Roma pagana
passà a les vostres mans
i, venent tones de creu de Crist i sants
i butlles pontificies,
heu fet un Vaticà, niu de delícies
i plaers i disbauxes i fastuositat
que és un escarni del Crucificat.

Veniu de Roma, la Ciutat Eterna,
i, com que heu vist de prop com es governa
la barca de Sant Pere Pescador,
el mercadeig amb Déu ja no us fa por.

L'Església Catòlica, Apostòlica i Romana
és la cosa més vil i anticristiana
que la humanitat ha vist.
El Papa és l'enemic pitjor de Crist;
la història del Papat, una vilesa immensa:
Ara rodola per la meua pensa
un reguitzell de lluites criminals
de reis amb reis, per intrigues papals,
fent assassinar pobles i estenent misèria.
La set de sang ha estat la vostra dèria
i heu empaitat jueus i musulmans
pel sol pecat de no ésser cristians.
Amb sang heu demostrat la intolerància
i encara amb una imbècil petulància
rient-vos de la sang que deixa el vostre pas
goseu dir: "El cinquè, no mataràs"

Si no fos tan pesada aquesta broma!
Però, el seient de Roma
té un fons tan tràgic i tan sangonent
que si se'n penetres ben bé la gent
esquinçaria l'escenari.
Es inhumà que amb la sang del Calvari
hagueu jugat tan iníquament
Heu aixecat els temples pastats amb sang i turment
i, en nom d'un Redemptor,
heu omplert el món de por
i de cobardia.
Si no hi haguessin dogmes no hi hauria heretgia.

Jo acuso les vostres consciències eixutes
de què entre les mamelles de les prostitutes
el Crist vagi envilit.
No haguéssiu posat creus damunt el pit
ningú no n'hi duria.
El bisbe la hi duu amb fatxenderia
feta d'or i brillants.
Empitrallats amb creus i amb joies a les mans
prediqueu la pobresa i la bondat.
Un Crist de diamants és un pecat!
Si Crist tornés, del pit us el treuria!
La vostra fe és "macarroneria"
i és un "Modus vivendi" criminal:
Són d'or els vostres ceptres i la tiara papal
i la custòdia, el calzer i la patena;

i és or robat; és or vil que fa pena.
Si Jesús era pobre i els apòstols també
i Jesús recomana el menyspreu al dinè
i avui teniu porrades de milions,
que potsé els heu guanyat amb oracions?...

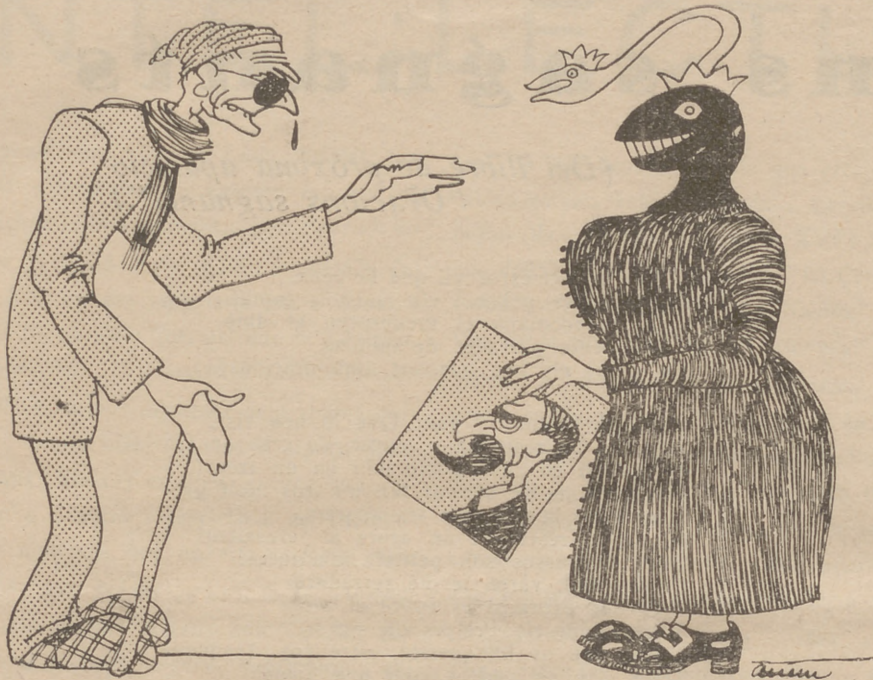
Veniu de Roma? I què? Què hi heu vist?
Sabeu si en resta gaire, encar, de creu de Crist?
Perquè, si en cada poble n'hi ha un tros,
tants milions de trossos fan un tros molt gros
i, per a fer la creu que ara adorem,
no degué restar ni un arbre a Jerusalem!
Que els trossos són petits? miniatures?
Doncs, així, vàreu fer-ne serradures
i les heu escampades sobre el món.
Si sabéssim els Prelors on són
diríem que us blinqueessin, altre cop, l'esquena.
Teniu l'ànima pudent com una hiena
de devorar misèria humana!
i prediqueu el regne celestial,
la pau, la bondat i la mansuetud
i un reguitzell de segles heu tingut
la humanitat esclava.
Ja coneixem prou bé la mala bava
que deixeu per tot on passeu:
A tot el món heu carregat la creu!

Allà on veieu un paisatge bell
aixecaveu un castell
un monestir o una abadia
i, a l'entorn vostre, ningú no hi vivia
que no fos explotat.
Hi arribaveu demanant caritat,
amb el pa de tot l'any i el pa de tots els anys.
Allà on quèieu hi queia la fam.

Amb un posat hipòcrita i nyeunyeu,
prometent i espantant a cops de creu,
heu robat l'or i la fortuna vostra
i heu ensenyat el "Pare-Nostre"
i el "Nostre pa de cada dia"
i omplieu el monestir i l'abadia
amb el pa de tot l'any i el pa de tots els anys
Amb les vostres vileses i els vostres enganys
en la pau de les llars ficàveu la bruixa:
si la dona us plaïa, teníeu dret de cuixa
i un home era cornut i havia de callar
i, "la muller del pròxim no s'ha de respectar"
Es que, potser, els deu manaments
no eren per a vosaltres poc ni gents?

Senyor, Senyor! Treieu-nos del davant
aquesta farsa imbecil que ens està explotant!
Lladres en nom de Déu. Quina follia!
Ens ha vingut de Roma la gran pirateria.
Allà hi ha el pop monstruós que amb instint vil i pregon
ha estès els seus tentacles sobre el món
i xucla or i sang i consciències.
Cobren amb or, paguen amb indulgències;
venent trossos de cel compren trossos de món.
Senyor, jo sé tan bé com vós qui són
i l'avarícia, la gola, la luxúria i l'orgull que els domina.
Tant se'ls dona la vostra doctrina
i la creu i la bondat del vostre cor.
Per ells, la veu de Déu és el dring d'or
i el dominar el món en la pau i en la guerra.
Senyor, si no els treieu d'ací la terra
on sols escampen misèria i dolòs,
l'home no creurà en ells ni creurà en vós
i, un dia, s'alçarà, iradament,
amb el cor abrandat i encès el pensament
i amb l'angúnia del mal que exaspera i governa,
ensorrarà aquella Roma eterna
que ha escampat l'ignomínia i el dolor brutal
i, del Crist de bondat, n'ha fet un criminal.

Salvador PERARNAU

El senyor Esteve i La Lliga

—Ja ho veu, senyor Esteve, aquest serà el primer puntal de la República que haurà tingut la Lliga.

—Si, senyora, i l'últim de la monarquia.

Documents

Copiem de "Luz", de Madrid, un article del senyor Ruiz Rey, que conté dades molt curioses sobre la vida dels cavernícoles:

"Todos lo recordamos perfectamente. Se ha dicho muchas veces. Las derechas españolas, al llegar la República, sintieron a lo largo de su viscoso organismo un escalofrío de miedo rayano en el pánico. Pero después, poco a poco, como el que se refugió en un portal a causa de la lluvia, fué asomando primero la punta de los dedos, luego la mano, más tarde el codo, y, por último, asomó el hombro. De ahí precisamente tuvo que aprensarle la Policía y meterlo en la cárcel.

El tradicionalista, o mejor el reaccionario, lusca con tesón a un individuo que le permita depositar en él su confianza. Encontrado el individuo en cuestión, se la otorga tan por entero que parece como si hubiese buscado únicamente que el fastidio de pensar por propia cuenta no cometiera la indiscreción de entreabrir siquiera la espesa puerta de acceso a su masa encefálica.

Por todo ello no es extraño que en las cartas den muestras elocuentes de su preocupación. En una que ojeamos en este instante se toca, además, otro asunto muy interesante. El Sr. X escribe al Sr. Z:

Creo que la persona que mejores condiciones reúne para presidente es D. Fulano de Tal. Cuando las elecciones pasadas de diputados le comprometieron mucho y formó parte de la Junta Provincial de Acción Nacional. Trabajó en ella lo que pudo, y tengo entendido que lo tienen ligado en esa Junta, que, como usted sabe, quieren darle carácter permanente, apartándose del fin primero y circunstancial de las eleccio-

nes, para lo cual se constituyó. Esto es una ontrariedad para lo que pretendemos. Pero de todos modos creo que si él se hiciese cargo de la presidencia provincial del partido integrista haría mucho bien "y este cargo le haría irse desligando de ese organismo de Acción Nacional."

Empezamos a ver claro. Sigamos, que la cosa se va poniendo bien.

Otro papelote:

"Reconozen los primates de aquí (jaimistas, integristas, monárquicos y "conservadores dineros"—creo son las clases con que se puede contar y los últimos que sabe usted "de qué calidad ético política son)."

Veamos ahora una contienda capaz de producir el entusiasmo. El Sr. Z contesta al Sr. X:

"La actuación de D. Fulano de Tal en Acción Nacional es cosa de verdadera importancia. ¡Lástima que sea en Acción Nacional! Ese es hombre de dotes extraordinarias. Aunque Acción Nacional hoy como partido no es lo más recomendable, porque sus tendencias serán, en definitiva, las que consoliden esto que se bambolea, ahí, teniéndole a él, será lo más próximo a lo nuestro que quepa, y hará en todo momento factibles las coaliciones."

Siguiendo la lectura se encuentra uno con una frase tan pintoresca como ésta: "La política de "El Debate" nunca fué tan funesta como ahora lo está siendo."

Dicen que las entretenidas por el día se pelean y por la noche duermen juntas. Estamos en el principio de una coalición. La coalición se formó; pero ¿de quik manera!

Por esta carta se podrá juzgar:

"El jueves se reunieron en su local de la calle..., con objeto de ponerse de acuerdo para redactar el consabido manifiesto. Fulano no fué por estar en Madrid; Zutano

porque era muy tarde; a mí no me citaron porque no me quieren (gracias a Dios). Perengano estuvo presente hasta la una y media de la madrugada, hora en la cual se retiró cansado y burrido de escuchar majaderías, y con el propósito de proponernos la separación de esta coalición. Ni A, ni Be concurren, diciendo C (el hijo del ferou-xista) que él los representaba. Este propuso no asustar (lo de siempre)..."

Después resultó que C no representaba a A ni a B.

Condición precisa para entrar en la coalición: "que la coalición se denomine de derechos independientes (u otro) nombre cualquiera que evite confusiones con la actuación de los de "El Debate".

Faltaba un cabo por atar: la fusión con los carlistas:

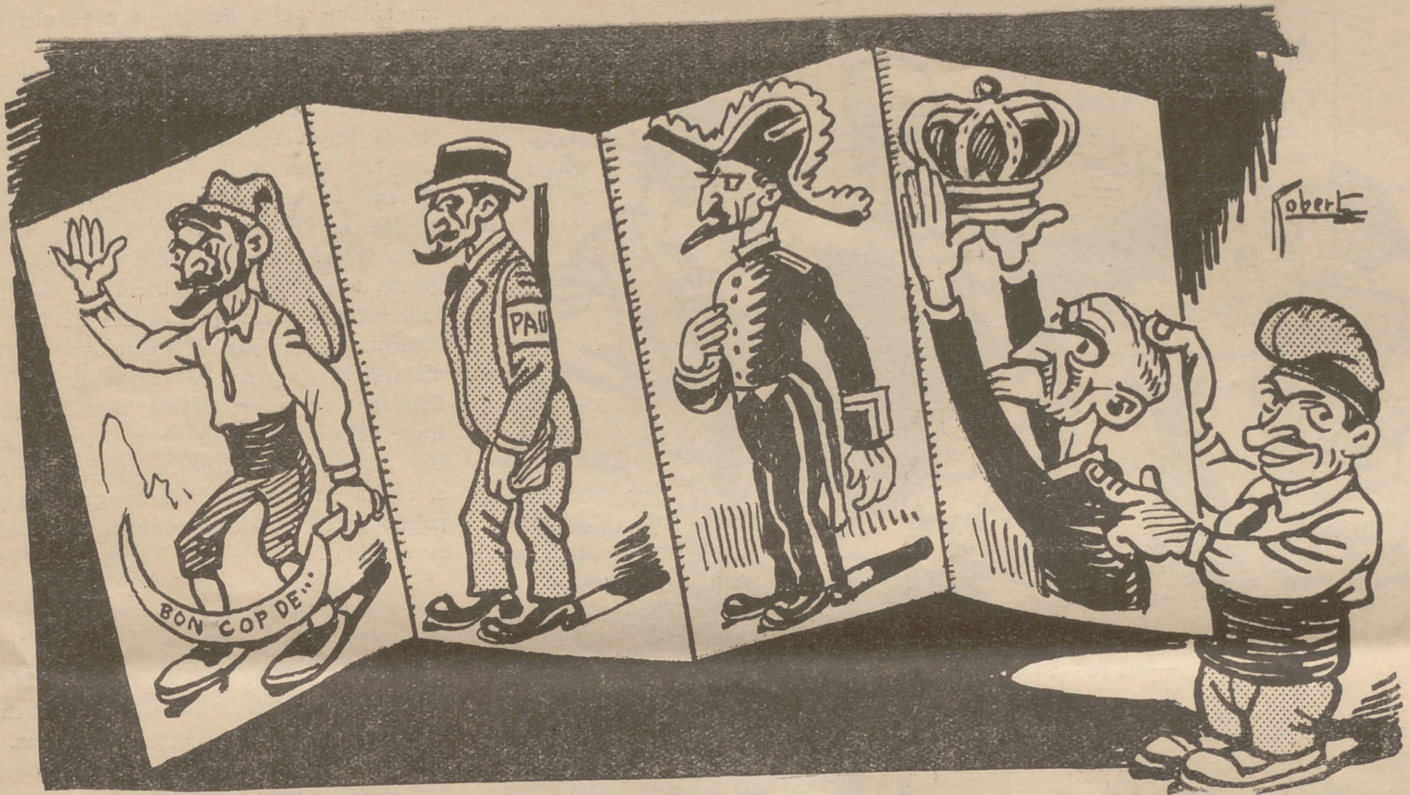
"He escrito a H diciéndole que la fusión con los carlistas va muy adelantada. Por mi parte opino que a esa fusión no se puede ir sin que el jefe del partido tradicionalista "único" reconozca los principios básicos de nuestro manifiesto, sin perjuicio de que aceptemos la jefatura del duque de San Jaime y mañana la de Perico el de los Palotes, si Perico acepta nuestro programa."

Hay un Perico que desde luego sí lo acepta. Es el cardenal D. Pedro Segura, del que nos ocupamos en nuestro artículo anterior. Dice así, en una carta, el ex obispo de las Hurdes:

"Al fin me ha llegado, con bastante retraso, su carta, proporcionándome el consuelo de saber que le han servido de aliento mis palabras. Cada vez se descubre más claro en el horizonte de nuestra patria el cumplimiento del deber de los que sirven a Jesucristo; no quedan más que amigos y enemigos de Jesucristo, y los amigos de Jesucristo es necesario que den la cara siempre y en todas ocasiones, sin cobardías y sin compadrazgos que él no aprueba ni su eterna verdad ni las palabras de Maestro: "el que no está conmigo está contra mí"; "al que no confesase delante de los hombres le confesaré yo delante de mi Padre celestial". Y todo lo demás, ¿qué importa? Tengan la seguridad de que están en lo cierto y no se turben aunque sean ustedes muy pocos; siempre fué pequeña la grey de Jesucristo, y en esos pocos dice El que se complace su Padre celestial. Conocía sobradamente la actitud del señor de que me habla, en la que vive equivocado de buena fe; pero yo no comparto de ningún modo; asimismo creo extraviada la opinión del elemento directivo, y ha hecho bien en aconsejar que acudan aquí. Ruege mucho con los el propio Papa. Mientras él no admite suyos por atto, s. q. l. b..."

He aquí a D. Pedro más papista que compadrazgos—¡oh, cardenal, qué mala memoria!—el representante del Vaticano, hombre sutil y muy inteligente, visita a los ministros de la República casi a diario.

Yo creo que al buen cardenal, dada su especial configuración, no le queda más camino que el de intentar un golpe de Estado. Pero no aquí, sino en Roma. Porque, con sus peregrinas teorías, derribando al Papa quizá diera una satisfacción a Jesucristo."

Figurins d'una vida

Recordes, germà obrer?

Recordes, germà obrer, aquell dia dolorós trist, però vibrant, que anàvem a enterrar Ignasi Iglésies? Recordes, germà obrer aquell dia que el martell i totes les eines de treball et tremolaven a les mans, pensant que Ignasi Iglésies era mort, i que mai més no podria cantar les teves virtuts, els teus anhels, les teves ànsies de llibertat i de justícia?

Prou que ho recordes, germà obrer, que ben clar ho deia l'altre dia Francesc Macià: "...no hi ha al món terra més agradaida, no hi ha al món terra més lleial que la nostra Catalunya...", i en dir aquestes paraules, significava que era l'obrer el més agrait, el més lleial, perquè els que fan les pàtries grans i fortes són els obrers.

Recordes, germà obrer?

I tu, gentil modisteta de la barriada de Sant Andreu, que jo et vaig veure amb els ulls plens de llàgrimes, tirant un ram de flors damunt la caixa on portàvem Ignasi Iglésies.

Recordes, germà obrer, que quan Ignasi Iglésies arribava a Sant Andreu era el precís moment que tu sorties de la fàbrica, amb un pes al fons de l'ànima, pensant que el teu poeta ja no era, carnalment, més que una desferra?

I aquella doble filera de gent, amb la cara contraeta pel dolor del treball i el sofriment, que la flama dels ciris feia més tènica, semblava que acabés de perdre l'esperança, que és el do més preuat dels que treballen. Però no, que aquell vespre de tardor totes les coses feien presentir la llibertat i la unió dels obrers catalans. Aquelles flors que Francesc Macià havia enviat des de les terres germanes de Bèlgica, obrien una nova esperança en el cor dels catalans.

Aquell dia ningú no s'atreu a batrar el pas del poble, perquè ningú no es va veure amb cor de fer-ho, car si fins aleshores havia callat—mentre treballava interiorment, espiritualment, doncs el catalanisme ja havia entrat als tallers i les fàbriques—, ja era hora que un dolor en mig del cor el fes reaccionar. I aquells rostres baixos, aquella gentada que, callada per al gran dolor, però encesa ja pels grans ideals de Catalunya, fou la protesta més eloqüent contra la dictadura i la manifestació més pura de les nostres ànsies de llibertat.

Recordes, germà obrer? Ara, el dia 9 d'octubre, farà quatre anys que Ignasi Iglésies ens deixà per sempre. Potser ell no es creia que l'estimaves tant, germà obrer.

Avui, l'únic home de Catalunya que t'estima com Iglésies, i en el que pots confiar, és Francesc Macià, l'home més pur en la història de tots els pobles, per la rectitud dels seus ideals—ideals de sempre—i pel seu provat amor als humils, als que treballen, als que produeixen.

Per això, germà obrer, en la meua llar de treballador, tinc presidint la meua taula els retrats d'Ignasi Iglésies i de Francesc Macià.

Domènec ORÓ

RESTAURANT
CASA JOAN
LA CASA MES ACREDITADA

Sopa "Boullabaisse"
i Paella Valenciana
ESPECIALITATS DE LA CASA

Rbla. Sta. Mònica, 21 i 23
Telèfons 11692 i 15759

—I els que veurem encara!

Camins de Catalunya

L'aprovació d'un Estatut—que no és el nostre, certament, però que seriem uns insensats si el desaprofitéssim—obre nous camins a Catalunya. No són, encara, els amples camins plens de llibertat pels que vol caminar la nostra pàtria, però cal considerar-los, per tal com ens permetran avançar amb pas de gegant, bastint amb més facilitat i fermesa la nostra personalitat nacional, i fent-nos tots plegats, més forts i més dignes de la llibertat integral, colectiva i ciutadana, a que tenim dret.

I aquests camins que s'obren ara per a Catalunya, és indubtable que correspon sobretot a nosaltres, catalans, fer-los més o menys dreturats i lluminosos. Si en aquests moments històrics, en aquests inicis de llibertat, sabem donar als nostres actes un sentit de responsabilitat traduït en l'endegament freturós dels serveis i facultats que ens són reconeguts com a propis en l'Estatut aprovat, ben aviat podrem demarar-ne o exigir-ne, si cal, d'altres. I així a petites batzegades, ara un servei, demà una facultat, arribarem al límit de les nostres aspiracions com a catalans nacionals, és a dir: arribarem a la llibertat integral de la pàtria catalana sense supeditació a cap poder aliè, com no sia un enllaç volgut, voluntàriament acceptat, amb els altres pobles lliures d'Ibèria i del món. El camí serà llarg, indubtablement, però nosaltres podrem escurçar-lo i fer-lo tan dreturer com vulguem.

I quant a la lluminositat dels camins de Catalunya, depèn del sentit humà i universalista amb que el nostre poble es mogui. Sota aquest aspecte sí que podem fer una quasi afirmació. Si Catalunya fos governada, cosa poc probable, per gent de dretes, cada

—«A los no catalanes»? Això és un truc de les dretes!

nou avenç en sentit nacional, col·lectiu, significaria una reculada en sentit humà, ciutadà. Per a nosaltres, homes d'esquerra, la llibertat col·lectiva i la individual són una sola. Per a la gent de dretes la llibertat col·lectiva seria una possibilitat més per a poder restringir la llibertat individual i ciutadana. Podríem citar-ne una sèrie inacabable d'exemples, uns que són lliçó de la història i altres ben contemporanis. Es per això que ens cal desitjar que Catalunya autònoma sigui guiada per Macià i governada pels seus homes, per tal com amb això tindrem la garantia més ferma de què els camins de Catalunya estaran plens d'aquella lluminositat, d'aquell sentit humà i generós que ha estat infós en els principis bàsics del nostre partit. I així, si Catalunya arriba a la seva plena llibertat nacional, hi arribarà unida per la justícia ciutadana i social, per un enllaç de cultura i d'organització que ens farà a tots els catalans iguals, sense privilegis diferencials derivats del naixement o del capital o altres per l'estil, que són rêmora de la civilització i origen de tota malvestat humana.

N. BATTESTINI

Premsa

Antoni Rovira i Virgili, l'admirable editorialista de "La Publicitat", un dels pocs elements d'Acció Catalana que mereix ésser salvat, ha escrit el següent comentari lucidíssim a la deplorable conferència del monàrquic Ventosa i Calvell:

"En mig d'un discurs de to temperat, el senyor Ventosa i Calvell, actualment en funcions de líder regionalista, ha pronunciat unes paraules tan imprudents com injustes. Ha dit que del primer Parlament de Catalunya depèn que "s'estableixi un règim de prosperitat i benestar, o que hàgim d'emigrar de la nostra terra".

Heu-vos ací que el senyor Ventosa alça, davant les perspectives de l'autonomia catalana, l'espantall que per molt de temps mogueren els anticatalans de Barcelona, de

Madrid i de províncies. Quantes vegades no han dit els enemics nostres que dins una Catalunya autònoma o governada pels catalanistes no s'hi podria viure i que caldria emigrar? Aquesta ha estat la cantarella rancuniosa del vell lerrouxisme, i especialment la de l'ex-lloctinent senyor Emiliano Iglesias.

El senyor Ventosa exagera. Les eleccions del primer Parlament de Catalunya aniran més o menys bé, seran més o menys favorables a aquest o a aquell partit; però ningú no creu que llur resultat pugui tenir com a conseqüència l'emigració en massa de certs sectors del nostre poble. Sigui quin sigui el resultat de la 'batalla electora', els vençuts podran continuar sense dubte vivint a Catalunya. No haurà d'emigrar el senyor Ventosa. No hauran d'emigrar els seus amics polítics ni els seus afins o aliats. Si no han hagut d'anar-se'n fins ara, per què s'hi veurien obligats després de les eleccions pròximes?

Es un cas d'alarmisme absolutament injustificat el parlar d'una eventual emigració imposada pel mal Govern de la Catalunya autònoma. Aquesta aprensió constitueix una injúria al poble català. Una injúria que segurament és involuntària per part del senyor Ventosa i Calvell, però efectiva en la seva objectivitat. És possible que el sufragi popular doni el governament de Catalunya a uns homes tan ineptes i tan folls que impelleixin els ciutadans a buidar la terra nostra? Tan inculte és el poble català i tan bàrbars són els seus dirigents que hom hagi detémer el perill anunciat pel cabdill accidental de la Lliga?

No val a presentar sota uns colors tan foscos els efectes de la victòria dels adversaris polítics. Si, com tot ho fa creure, la victòria és dels catalanistes republicans d'esquerra, tothom podrà continuar ací sense risc la seva vida normal i quotidiana. I si la victòria fos de la Lliga, de segur que el senyor Ventosa i els seus amics serien prou

magnànims per a deixar viure els altres en el territori de la pàtria de tots.

Però encara que ningú—ni el senyor Ventosa mateix—no cregui en un tal perill, sempre és imprudent de proporcionar aquesta arma als enemics de tots plegats, que són els enemics de Catalunya. Sempre és imprudent de dir en públic: "O guanyem nosaltres les eleccions, o caldrà que fugim d'aquesta terra!" Sí que aniríem bé amb l'autonomia en el cas que, ja des de bon començament, una part dels ciutadans es veiés obligada a emigrar! El senyor Royo i Villanova i el senyor Maura trobaran en la frase del senyor Ventosa un reforç per a llur argumentació. Encara no hem encetat el règim autònom, i tot un gros prohoms polític català ja albira una tan catastròfica eventualitat?

✱

Hem de suposar que la comentada frase del senyor Ventosa i Calvell fou dita en el remolí oratori d'un paràgraf improvisat. El darrer ministre de Finances de la monarquia no acostuma a acalorar-se quan parla. Ell és un home lent en el pensar, en el parlar, en el fer i en el caminar. Hem observat, però, que d'algun temps ençà té falles en el seu habitual aplom. La seva equanimitat és esqueixada, de vegades, per un llampec d'impaciència o de passió. Tan a poc a poc que camina, i no per això se salva d'alguna que altra relliscada.

En el mateix parlament del Coliseu Pompeia, el senyor Ventosa i Calvell digué coses justes i serenes que estan en oberta contradicció amb la frase excessiva que li censurem. Ell mateix trobà que no és justificada la malfiança en els catalans, i declarà que avui té més confiança en Catalunya que en l'Estat espanyol. On aniríem, doncs, senyor Ventosa, si haguéssim d'emigrar de Catalunya?

✱

Ni que esdevinguessin reals les malesures que tem el senyor Ventosa, els catalans no tindríem el dret d'emigrar, d'evadir-nos. Huríem de mantenir-nos a la nostra terra, dreçats contra el flagell. Catalunya ha vist en el curs de la seva història coses molt pitjors que les que mig profetitzà el conferenciant, i els catalans—llevat dels casos personals justificats—han seguit vivint, treballant, patint i lluitant damunt la terra pròpia, en espera de dies millors.

Es una mica massa fort el parlar de fugir—evasió de cossos o de capitals?—pel resultat d'unes eleccions. I com a truc de propaganda preelectoral, és contraproduent. Catalunya està per damunt dels resultats electorals, per damunt dels partits i per damunt dels règims polítics i socials. La bona doctrina del patriotisme català no és la de l'alarmisme del senyor Ventosa i Calvell, sinó aquella altra que formulà el senyor Puig i Cadafalch des de la presidència de la Mancomunitat quan digué: "Si vingués una Catalunya soviètica, jo continuaria essent ciutadà de Catalunya."

ART

JOAQUIM BIOSCA

El dia 28 del proppassat mes de setembre moria a Barcelona el pintor català Joaquim Biosca, un dels homes d'aquelles joves promocions de començament de segle, de les quals promocions en té avui Catalunya unes quantes figures prou representatives en política, en les arts i en les lletres. Joaquim Biosca pertencia a aquella època en la qual el romanticisme feia estralls a Catalunya encara, i molts d'aquells joves eren propensos al suïcidí com única solució, entre els quals s'hi comptava el poeta Antoni Isern, fill d'Alcover i que es va suïcidar al Castell de Burriac, davant del mar.

Nosaltres, joves, no podem parlar d'aquella època només que per referències exposades confidencialment per alguns supervivents de la mateixa, homes que depassen els cinquanta anys, però que un hom no pot deixar de veure en ells uns veritables somniadors i lluitadors de tota la vida. Alguns d'ells han triomfat, d'altres s'han quedat a mig camí ofegats, podríem dir en la mediocritat i en el silenci, sense abandonar la lluita fins a l'hora de la mort, en la qual se'ls reserva com a única glòria una senzilla nota necrològica, confusa entre els anuncis i resenyes d'esport i de política.

Catalunya té, avui encara, un estol considerable de solitaris, ofegats els uns per les noves tendències literàries i artístiques, els altres per les misèries i rancúnies de "capelleta", i altres pel propi descòntent que els té amargats de sempre i per sempre, perquè no han sabut suportar la crítica severa d'un jove dels nostres dies, o perquè s'han adormit amb l'únic llorer adquirít en una època primicera.

Joaquim Biosca, però, del qual podríem dir que era un dels darrers romàntics caiguts, molt típic de l'època, no massa llunyana, que representa encara alguns dels seus companys, no perteneixia tampoc a la casta dels mediocres ni dels fracassats, puig que ell arribà obtenir el seu triomf merescut després d'anys de treballar i estudiar incansablement, si voleu en el més pregon dels silencis i de les indiferències, que ofeguen a la majoria d'artistes que no han tingut la sort de què se'ls tingués com a predilectes des d'un principi. Catalunya és el país a on s'enlairen i s'enfonsen, com si tal cosa, la majoria dels homes en tots els aspectes; avui els enlairen fins a ésser un símbol i demà mateix aquells que el han

alçat els desfan com una bombolla de sabó, d'una sola bufada.

A Joaquim Biosca el triomf no li vingué per Catalunya—per la qual tant s'havia manifestat, lluitat i sofert—, sinó que li vingué de l'estranger, en exposicions celebrades a Madrid, París, Bruselles i altres capitals d'Europa, havent-se ocupat d'ell significats crítics de valor internacional prou remarcable.

Mentre ell passava gairebé desapercebut a casa nostra, el seu impuls era més punyent i treballava amb més ànsies que mai, perquè Joaquim Biosca tampoc no era dels que porten la bohèmia al descobert, puix que

li calia primer que tot resoldre's el problema de la vida. D'aquesta manera ell creia que en els ocis que robava al descans quotidià podia fer art a la seva manera, palladejant de tant en tant els elogis que li feien revistes estrangeres, que tot sovint ens ensenyava amb aquella alegria infantil que tant el caracteritzava.

Joaquim Biosca no era solament un romàntic de l'art, sinó que ho era en tots els aspectes i característiques de la seva vida, sobretot per Catalunya. Catalanista en extrem i acèrrim, no deixava d'aprofitar les seves amistats estrangeres per parlar de la nostra terra i de les seves aspiracions, quan més esclava i vexada era la nostra pàtria. Era a més un veritable home d'esquerra, amic dels humils; Biosca animava les seves

penyes, penyes d'artistes i lleters de totes bandes, que s'aplegaven amb ell en tertúlia cordialíssima, i no es celebrava una sola manifestació d'art o de literatura que ell no hi assistís amatent. No mancava mai a cap estrena de Teatre Català—i especialment s'interessava pels joves—, a cap exposició d'art ni a cap acte que fos una manifestació artística per Catalunya, on se'l veia, a la manera d'un Ramon Vilaró, discutir i braçar entre una colla d'amics escollits que el rodejaven, fora dels quals no hi sabia trobar aquella compenetració i consideració artístiques, per les quals tant es daleixen aquesta mena d'artistes solitaris, puix que ja és cosa sabuda que en aquesta mena de penyes els que les componen acostumen a elogiar-se mútuament, cosa molt natural, per tal com es troben plenament distanciat de les altres penyes, penyes d'ensuperbits i indiferents, que no es dignen mai engrassar el rotllo dels solitaris, com si això constituís un descendiment punible.

Els que vàrem conèixer i tractar Joaquim Biosca, poguérem veure i apreciar les seves dots d'artista i d'home; sabérem interpretar també el seu goig i la seva dolor. Era un home com acostumen a ésser aquests, tot bondat, tota una flama d'entusiasme i de bona fe que no deixen de manifestar fins a l'hora de la mort. Joaquim Biosca tampoc no s'envania massa dels seus triomfs assolits a l'estranger. Els acollia amb silenci, però amb aquella mica d'alegria i de joia que solament sabia expressar per trencar per uns moments l'amargor que li produïa el silenci i l'oblit de la seva estimada Catalunya. Potser preveia que la seva mort, sobretot en aquests moments que Catalunya ha recobrat la seva sobirania, havia de passar tant o més desapercebuda que la seva vida d'artista solitari.

Creiem un deure dels amics de Joaquim Biosca fer el que calgui perquè això no succeeixi. Recordem-nos que Nonell no fou reconegut fins després de la seva mort. Biosca ha deixat obres inèdites, de les quals se'n podrien fer exposicions i, si més no, la Penya de l'Hostal del Sol i la de can Vilaró podrien editar un llibre amb reproduccions d'obres de l'artista traspassat suara, perquè no sigui per a ell ni per a la seva obra un silenci afirmatiu, puix que amb la mort de Joaquim Biosca Catalunya ha perdut, si no un artista consagrat i de fama, almenys un artista veritable i, per damunt de tot, un gran patriota.

J. M. PROUS i VILA

Fàbrica de Gèneres de Punt
(Fundada l'any 1888)

Felip Blasco Anglès

Joaquim Costa, 38 (abans Ponent)
BARCELONA

Agraïrem a tots els centre i entitats d'Esquerra que vulguin difondre la lectura i venda de LA CAMPANA DE GRACIA. Ultra la màxima irradiació dels nostres ideals, si cada u d'ells assegura l'adquisició fixa d'un nombre d'exemplars per setmana, el nostre tiratge podrà augmentar paulatinament.

R E P I C S

LA PESTA

La frontera d'Espanya amb França era plena de monàrquics. Els habitants dels pobles de la frontera estaven desesperats amb aquella pesta. Estaven desesperats, inquiets, anguniosos. Deien: "No trobeu que d'un quant temps ençà el poble fa una pudor que fins ara no havia fet mai?"

Tenien raó: els pobles de la frontera feien pudor de monàrquic.

Ara aquesta pudor ha desaparegut. Els monàrquics s'han internat a França. No sabem si per indicacions del govern francès o perquè els ha cridat aquell brètol que respon per Emilio Barrera Luyando.

DOS MORTS QUE RESSUSCITEN

Ha estat autoritzada la reaparició de "Informaciones" i "El Debate". La nova no ens fa cap gràcia. Malgrat que creiem "Informaciones" i "El Debate" més morts que els morts, no hauríem pas volgut aquest simulacre de vida.

Per cert que el director de "Informaciones" no ha sabut aprofitar aquestes vacances obligatòries per a venir a desafiar Ventura Gassol.

Senyor Pujol, director de "Informaciones", es veu que "no es tan fiero el león como lo pintan".

UN COMENTARI SOBRE AQUESTS DOS MORTS

Per cert que, "Ahora"—diari que també fa una molt sospitosa pudor de monàrquic—, comentant la reaparició dels dos diaris cavernaris, diu: "La República aparece cada

día más fuertemente consolidada, y puede permitirse afrontar sin temor contingencias que en un principio podían constituir un riesgo".

Bo és que ho reconeguim. Però, de totes maneres, no cal fiar-se'n massa.

L'OFICI

En no recordo quin poble, uns lladres s'han endut d'una fàbrica de conserves una caixa de cabals que pesava setanta quilos.

Es un esforç, veritat? Doncs sabeu quin premi ha tingut aquest esforç? Aquest: la caixa sols contenia trenta cinc duros.

Un senyor (?) de la Unió Patriòtica, que avui, naturalment, s'ha disfressat de república, comentava així el fet:

—L'ofici cada dia es posa més malament

L'HOME DE LES DUES MIL PESSETES

Uns obrers de can Sunyol trobaren a' carter dues mil pessetes. I anaren a lliurar-les. Ara, passat el temps reglamentari perquè qui les hagués perdut les reclamés, i vist que ningú no les reclamava, el governador les lliurà als que les trobaren.

Es molt estrany que es perdin dues mil pessetes i ningú no es presenti a reclamar-les. Això pot demostrar dues coses: que som un país ric i no ens ve de dues mil pessetes o bé que qui les va perdre tenia por de presentar-se.

Voleu jugar-vos-hi un peix que les va perdre l'ex-general Barrera?

CAMPANES

L'Ajuntament d'Avila ha prohibit que de

les vuit del vespre a les deu del matí toquin les campanes.

Ens sembla una mesura molt a to amb el nostre temps. Ens sembla una mesura que haurien d'imitar els altres Ajuntaments. Ja estem tips de tant sentir tocar campanes!

DE L'ESTADA DE LERROUX A TARRAGONA

Llegim: "Con este motivo se cambiaron numerosas bofetadas, registrándose varios incidentes. El señor Lerroux ha salido esta noche con dirección a Barcelona".

Ho comprenem perfectament: no fos cas que les bufetades s'esgarriessin.

D'ELECCIONS

El ministre de la Governació ha dit que el sufragi de molts pobles està en mans del caciquisme monàrquic. I té raó.

El senyor Balbontín ha dit que quan vinguin eleccions caldrà empresonar tots els cacics. I encara té més raó.

Imp. "La Campana", Om. 8.—Barcelona

Productos Alimentosos
de Régim

Casa SORRIBAS

Salmeron, 222 - Lúria, 62
BARCELONA

CASA DE CARITAT DE BARCELONA

SERVEI PUBLIC DE POMPES FUNEBRES

Direcció i Oficines: EDIFICI DE LA CASA DE LA CARITAT, Carrer de Torres Amat, núm. 8; Telèfons 16524, 16525 i 16526.

Subcentrals: Carrer del Clot, núm. 71; Telèfon 50641. Carrer Creu Coberta, núm. 91; Telèfon 73361.

Sucursals: Carrer de Sant Andreu, número 221; Telèfon 51051. Plaça del Centre (Sans), núm. 4; Telèfon 33471. Passeig del Triomf, núm. 17; Telèfon núm. 52012. Carrer de Sarrià, núm. 72; Telèfon 73632.

Badalona: Carrer Reial, núm. 110; Telèfon 87 B. Carrer de Fermí Galan (S. Adrià), 26; Telèfon 248.

Hospitalet: Central: Laureà Miró, núm. 60; Telèfon 23 H. Sucursals: Pi i Margall, número 90; Tel. 31226. Progrés (Coll Blanc), núm. 58; Telèfon 31227.

Santa Coloma de Gramanet: Carrer d'Anselm Clavé, número 13.

CIUTADANS

Si voleu vestir amb pocs diners
i ben elegants, aneu a can

BASTIDA

Passeig de Gràcia, 18 - Telèfon 15247

GRAN BASAR DE SASTRERIA I CA-
MISERIA SISTEMA NORD-AMERICÀ
on trobareu amb preus de

LIQUIDACIÓ

100.000 Trajos i Abrics tipos reclam.	des de 20	ptes.
100.000 Trajos i Abrics confeccionats classe superior	des de 40	ptes.
. . . . . Trajos i Abrics a mida classe superior.	des de 50	ptes.
100.000 Pantalons econòmics	a 5'95	ptes.
100.000 Pantalons fantasia	des de 8	ptes.

Tenim una Secció ràpida que entrega els encàrrecs a les quatre hores

Als nostres aparadors, a mes de seduir-vos els preus, us seduirà el bon gust.
No teniu necessitat de pagar més car el que no és millor ni més ben fet.

EROTYL

Especific de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt efíacs per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulante de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersticials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estircina, ni fòsfurs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant

PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOBRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem **Preu: 21'75 ptes.**
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telefon 18631

LA CAMPANA DE GRACIA

Provincianismes

—I aquests qui són? Els separatistes d'ara?
— Cal! Són els separats de sempre!...